

พัฒนาการของหลักสูตรมัธยมศึกษาในประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๒๓

นายพรงค์ คงกิจ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาวิจัยการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๔

ISBN ๘๓๔-๕๖๔-๓๓๑-๔

008833

T 16662841

DEVELOPMENT OF THAI SECONDARY SCHOOL CURRICULUM

DURING B.E.2518-2527

Mr. Narong Kongkij

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Educational Research

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

หัวข้อวิทยานิพนธ์

พัฒนาการของหลักสูตรมัธยมศึกษาในประเทศไทย
ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๒๓

โดย

นายณรงค์ คงกิจ

ภาควิชา

วิจัยการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์
อาจารย์ สวัสดิ์ จงกล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้เนียบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโท

Signature

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประคิมฐ์ มุขนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

Signatureประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ประคอง วรรณสุต)

Signatureกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์)

Signatureกรรมการ

(อาจารย์ สวัสดิ์ จงกล)

Signatureกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา สุวรรณเชตนิคม)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ พัฒนาการของหลักสูตรมัธยมศึกษาในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ.
 ๒๔๑๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๒๗

ชื่อนิสิต นายณรงค์ คงกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์
 อาจารย์สวัสดิ์ จงกล

ภาควิชา ศึกษาศาสตร์

ปีการศึกษา ๒๕๒๗

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของหลักสูตรมัธยมศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๑๔ ถึง พ.ศ.๒๕๒๗ โดยวิเคราะห์และเปรียบเทียบหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษา คอนปลาย พุทธศักราช ๒๔๑๔ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ หลักสูตร มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔ ในด้าน ความเป็นมาของหลักสูตรและองค์ประกอบ ๔ ด้าน คือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชาและอัตราเวลาเรียน กระบวนการเรียน การสอน และการประเมินผลการเรียน พร้อมทั้งกล่าวถึงอุปสรรคและปัญหาจากการนำ หลักสูตรไปใช้ด้วย ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ โดยคัดเลือกเอกสาร เกี่ยวกับหลักสูตรตามเกณฑ์ ๑๐ ประการ ซึ่งเป็นเกณฑ์ภายนอก ๕ ประการ และเกณฑ์ ภายใน ๕ ประการ นำเอกสารดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์เนื้อเรื่อง (content analysis) เนื้อเรื่องใดที่ไม่ปรากฏในเอกสาร ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนร่วม ในการพัฒนาหลักสูตร โดยสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

ผลการวิจัยปรากฏว่า หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๔๑๔ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔ เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นอย่างค่อเนื่องโดยมีมูลเหตุและปัจจัยมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ปัญหาความบกพร่องของระบบการศึกษา และปัญหาอันเกิดจากความ

ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของศิลปวิทยาการ ผลการวิเคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษาทั้ง
๓ ฉบับนี้ ปรากฏว่า องค์ประกอบทั้ง ๔ ด้านมีพัฒนาการไปในแนวเดียวกัน คือ จุด
มุ่งหมายของหลักสูตรมุ่งพัฒนาทั้งบุคคลและสังคม ขณะเดียวกันรูปแบบของการกำหนด
จุดมุ่งหมายมีความชัดเจนขึ้นตามลำดับ เนื้อหาสาระและอัตราเวลาเรียนพัฒนาไปสู่
หลอมรวมเนื้อหาที่สัมพันธ์กันแบบบูรณาการ มีการจัดเนื้อหาวิชาที่มีลักษณะใกล้เคียง
กันไว้เป็นกลุ่มวิชากว้าง ๆ พัฒนารายวิชาใหม่ ๆ และสอดแทรกวิชาอันเป็นพื้นฐานใน
การดำรงชีพ และวิชาชีพให้แก่ผู้เรียนทุกคน ในด้านกระบวนการเรียนการสอนตาม
หลักสูตรนั้น มีพัฒนาการจากการบอกเนื้อหาวิชาไปสู่การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน
คิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา และรู้วิธีการเรียน การวัดผล และประเมินผลการ
เรียนมีการกระจายอำนาจการประเมินผลไปสู่กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียนตามลำดับ
มีแนวโน้มที่จะใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนยิ่งขึ้น และ
การวัดประเมินผลมีความถูกต้องตามทฤษฎี แต่ก็ยังเป็นปัญหาในการนำไปปฏิบัติ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The result is that the four factors of the curriculum have developed in the same way. The objective is to develop the individual and society, while the format of the objective is very clear. The content and the time rate are in the form of integration : it means that one course of subject includes many other subjects which have almost the same contents or objectives in order to teach the pupils how to think, to do, to learn and to solve the problems by themselves in the real situation.

The decentralization of the evaluation will help to improve the process of teaching.

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจาก ศาสตราจารย์
ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์สวัสดิ์ จงกล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
ซึ่งได้เสียสละเวลาตรวจ แนะนำ แก้ไข ให้ข้อคิดเห็น และให้กำลังใจด้วยความเอาใจใส่
อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณอาจารย์เอิบบุญ สุทธิประภา อาจารย์สิริพร บุญญานันท์ ที่ได้ให้
คำแนะนำ และกรุณาให้พิมพ์เอกสาร และขอขอบคุณผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้า
หมวดวิชา และครูอาจารย์โรงเรียนเบญจมราชาลัย ที่ได้ให้คำสัมภาษณ์ และให้กำลังใจใน
การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ดวงศ์ คงกิจ

ศูนย์วิทยุวิทยุวิทยุ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๑
กิตติกรรมประกาศ	๗
สารบัญตาราง	๘
สารบัญแผนภูมิ	๘
บทที่	
๑. บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
ขอบเขตของการวิจัย	๕
ข้อกีดขวางเบื้องต้น	๕
ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย	๖
ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย	๖
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๖
๒. วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	๗
หลักการและความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร	๗
งานเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของหลักสูตร	
มัธยมศึกษาในประเทศไทย	๓๑
แนวความคิดโดยสังเขปของการปฏิรูปการศึกษา	๓๔
สารสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๒๐	
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการมัธยมศึกษา	๕๒
การกำหนดเกณฑ์พิจารณาเอกสาร	๕๔
๓. วิธีดำเนินการวิจัย	๕๔
๔. ผลการวิจัย	๗๐

บทที่

หน้า

๕. สรุปล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๒๒๓
ผลการวิจัย	๒๒๓
อภิปรายผล	๒๒๔
ข้อเสนอแนะ	๒๒๖
บรรณานุกรม	๒๒๗
ประวัติผู้เขียน	๒๓๐

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑. แสดงสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘ ค่อกุณลักษณะของผู้เรียนและสังคม	๔๘
๒. แสดงจำนวนรายวิชาในหมวดต่าง ๆ ของหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษา ตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘ จำแนกตามประเภทวิชา.	๑๓๕
๓. แสดงอัตราเวลาเรียนของวิชาบังคับ และวิชาเลือกตามหลักสูตร ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘	๑๓๘
๔. แสดงจุดค้ำของระดับคะแนนแนวเสนอของกรมวิชาการ	๑๕๐
๕. แสดงการกำหนดสัดส่วนของคะแนน หรือระดับคะแนน งานระหว่าง ภาคเรียน และปลายภาคเรียน ตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษา ตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘	๑๕๘
๖. ตารางแสดงสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร ประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๔ ค่อกุณลักษณะของผู้เรียน และคุณลักษณะของสังคม.	๑๖๓
๗. ตารางแสดงสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔ ค่อกุณลักษณะของผู้เรียนและคุณลักษณะของสังคม.	๑๗๓
๘. ตารางแสดงจำนวนรายวิชาในหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑	๑๘๕
๙. แสดงโครงสร้างของอัตราเวลาเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑	๑๘๗
๑๐. แสดงสัดส่วนการใช้เวลาเรียนในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ (เวลาเรียน ๓๕ คาบต่อสัปดาห์)	๑๘๘
๑๑. แสดงจำนวนรายวิชาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔	๒๐๘

ตารางที่

หน้า

๑๒.	แสดงสัดส่วนการใช้เวลาเรียนในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔ (เวลาเรียน ๓๕ คาบต่อสัปดาห์)	๒๐๘
๑๓.	แสดงเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔	๒๑๖
๑๔.	แสดงอัตราเวลาเรียนวิชาบังคับ และวิชาเลือกในหลักสูตรประโยค มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔ หลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔	๒๒๐

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
๑. แสดงความหมายของหลักสูตร	๑๐
๒. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีหลักสูตร และทฤษฎีอื่น ๆ	๑๓
๓. แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักสูตรตามแนวคิดของเฮอรัลด์	๑๖
๔. แสดงรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทยเลอร์	๒๔
๕. แสดงขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรของทาบวา	๒๖
๖. แสดงรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการสอนแบบบันไดเวียน	๒๗
๗. แสดงขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรแบบระบบ	๒๘
๘. แสดงวัฏจักรการพัฒนาหลักสูตร (สงัก อุทรานันท์ ๒๕๒๗ : ๓๔)	๓๐
๘. แสดงการดำเนินการสอน และการประกาศใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	๓๘
๑๐. แสดงภาพการดำเนินการสอน และการประกาศใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	๓๘
๑๑. แสดงรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรของ สสวท.	๔๑
๑๒. แสดงการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔	๔๒
๑๓. แสดงสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔ ค่อยการพัฒนาคุณลักษณะค่านิยมต่าง ๆ ของผู้เรียน	๔๓
๑๔. แสดงกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔	๑๕๐
๑๕. แสดงแนวปฏิบัติในการเก็บคะแนนการให้ระดับคะแนน และการส่งระดับคะแนน	๑๕๒
๑๖. แสดงการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔	๑๖๑
๑๗. แสดงสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ ค่อยการพัฒนาคุณลักษณะค่านิยมต่าง ๆ ของผู้เรียน	๑๗๒

แผนภูมิที่

หน้า

- ๑๘. แสดงสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔
ต่อการพัฒนาคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ๑๘๐
- ๑๙. แสดงรูปแบบการประเมินผลแต่ละรายวิชาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
พุทธศักราช ๒๕๒๑ และมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๒๔ . . . ๒๑๖

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย